

АНАЛІЗ ТА ДИНАМІКА СТАНУ ПЛЕМІННОГО ТВАРИННИЦТВА УКРАЇНИ ЗА 2022 – 2023 РОКИ

Почукалін Антон Євгенійович

кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник,
Інститут розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця
Національної академії аграрних наук України, с. Чубинське, Україна
ORCID: 0000-0003-2280-5371
PoAnYe@ukr.net

Прийма Сергій Володимирович

науковий співробітник
Інститут розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця
Національної академії аграрних наук України, с. Чубинське, Україна
ORCID: 0000-0001-9902-4325
Primas@i.ua

Цінний генетичний матеріал сільськогосподарських тварин розміщений у Державному реєстрі суб'єктів племінної справи у тваринництві. Актуалізація питання не викликає сумніву, оскільки саме інформація у зазначеній базі слугує еталоном ведення успішного селекційного процесу. Крім того, постійним моніторингом встановлені тенденції щодо збільшення рівня продуктивності у породах, типах, лініях та формує уявлення про рух популяції за чисельністю. Вже тривалий час на території України проходять бойові дії, а її частина знаходиться під тимчасовою окупацією. Зазначений стан країни та соціально-економічні умови запустили механізм руху переважної більшості популяцій сільськогосподарських тварин у бік їх скорочення, а в деяких випадках і зникнення (згідно реєстру). Так, відсутня інформація про трьох порід свиней (українська м'ясна, українська степова біла, українська степова ряба), тракененської породи коней, англеської та білоголової української породи великої рогатої худоби, поліської породи бджіл, порід і кросів качок, перепелів, галузі шовківництва та звірівництва. У 2023 році поголів'я племінного тваринництва нараховує 3180038 голів, де 82,5 %, становить галузь птахівництва, а 11 % припадає на молочне скотарство. Зазначена динаміка свідчить про зменшення поголів'я у м'ясному скотарстві (-734 гол.), свинарстві (-14179 гол.), вівчарстві (-3210 гол.), у тому числі смушкових (-1182 гол.), конярстві (-99 гол.) та гусівництві (-7,7 тис. гол.) за одночасного збільшення у молочному скотарстві (+6061 гол.), рибицтві (+8504 гол.), бджільництві (+534 бджолосімей) та птахівництві (+96,7 тис. гол.). Щодо наявності порід і типів, то по галузям тваринництва вони розподілились наступним чином: велика рогата худоба м'ясного напрямку та вівчарство по 12, велика рогата худоба молочного напрямку – 11, конярство – 10 та свинарство – 7. Серед широко представленого біорізноманіття, слід відмітити породи за максимальною часткою. Так, велика біла порода свиней займає 57 %, голштинська порода молочної худоби 50,3 %, романівська порода овець 41 %, абердин-ангеуська м'ясної худоби – 42 %, а українська верхова коней – 35 %.

Ключові слова: породи, галузі тваринництва, сільськогосподарські тварини, популяції, племінне поголів'я, селекційні ознаки.

DOI <https://doi.org/10.32782/bsnau.lvst.2024.3.10>

Наразі в Україні триває повномасштабна війна з тимчасово окупованими територіями. Попередні розрахунки доводять втрату 15-20 % сільськогосподарських тварин, а рівень збитків фермерів сягає 2 млрд грн (Hadzalo Yaroslav, 2023). За іншими даними під час воєнних дій втрачено назавжди 258 тис. свиней, 92 тис. голів великої рогатої худоби, 42 тис. овець та понад 5,7 млн голів птиці. Їх вартість орієнтовно становить 136 млн доларів (Neuter et al., 2022).

Враховуючи ситуацію в Україні потрібно постійно проводити моніторинг племінних ресурсів сільськогосподарських тварин, для об'єктивності аналізу стану племінного тваринництва за галузями та породами враховуючи кількісні та якісні показники продуктивності. Зазначені матеріали формують базу за допомогою Державного реєстру суб'єктів з племінної справи у тваринництві (Pochukalin, 2022; Pochukalin & Pryima, 2023; 2024).

Наразі тривають розробки з оптимізації тваринництва у післявоєнний період. Особливо, це стосується малих і середніх фермерів таких галузей як скотарство, козівництво та вівчарство (Suprun et al., 2024). Сучасні технології утримання і годівлі у поєднанні з цінним генетичним матеріалом – є і залишаються запорукою успішного ведення галузі свинарства (Butenko, 2024).

Україна має широку базу генетичних ресурсів у скотарстві. Більшість з них – це вітчизняні породи, які мають власну генеалогічну структуру, широкий ареал, а за генетичним потенціалом не поступаються транскордонним (Ladyka et al., 2024; Pochukalin et al., 2024). Не меншим попитом користуються породи світового значення. До таких можна віднести голштинську, молочного напрямку продуктивності. Зазначена порода є унікальною з точки зору реалізації генетичного потенціалу молочної продуктивності. Чого варті лише надой отримані за лактацію та продуктивне довголіття, які відповідно становлять

35500 кг та 247711 кг (Khmelnychyi et al., 2023). Загалом, кожна галузь тваринництва має усі складові успішно її ведення, від перспективних технологій утримання і годівлі до цінного племінного поголів'я з високими генетичними задатками. Моніторинг поголів'я, рівень продуктивності за основними селекційними ознаками, виробництво продукції у конярстві (Posternak, 2017), свинарстві (Voitenko, 2024; Tsereniuk et al., 2022), м'ясному скотарстві (Kryvoruchko et al., 2023; Suprun & Dovha, 2021), вівчарстві та козівництві (Kovalchuk et al., 2021; Turynskyi et al., 2020), птахівництві (Tsaruk, 2017), бджільництві (Pochukalin, 2024; Skoromna & Razanova, 2019). дозволяє чітко уявляти перспективні тенденції.

Мета досліджень – встановлення динаміки стану племінного тваринництва під час військового стану (2022 – 2023 роки), де основними показниками слугує розмір популяцій, у тому числі маток, а також аналіз основних селекційних ознак. Крім того, привести характеристику наявних видів, порід, типів сільськогосподарських тварин.

Матеріали та методи досліджень. Для реалізації запланованої мети використовувались матеріали Державного племінного реєстру суб'єктів племінної справи у тваринництві за 2022 – 2023 роки (Pryjma et al., 2023; 2024). Динаміку встановлювали за показниками розміру популяцій, а саме чисельністю загальної частини, а також маток. Крім того, досліджено наявність племінних статусів у галузях тваринництва. Селекційні ознаки наведені за максимально отриманими значеннями. Додатково проаналізований стан і динаміка чисельності поголів'я у розрізі порід та типів сільськогосподарських тварин. Кодування порід великої рогатої худоби приводили згідно Положення про сертифікат племінних (генетичних) ресурсів (Polozhennia).

Результати досліджень. Сучасне племінне поголів'я тваринництва становить 3180038 голів, з них 2623600 голів птахів. Відповідно і частка у загальній

структурі птахівництва становить 82,5 %, далі йде молочне скотарство 11 %, свинарство 3,3 %, рибицтво 1,2 %, вівчарство 0,7 %, м'ясне скотарство, 0,7 %, бджільництво 0,3 %, конярство та кролівництво 0,1 % (табл. 1).

За досліджуваний період відбулись суттєві зрушення у бік скорочення племінного поголів'я (-46515,7 гол.) у тому числі у м'ясному скотарстві (-734 гол.), свинарстві (-14179 гол.), вівчарстві (-3210 гол.), у тому числі смушкових (-1182 гол.), конярстві (-99 гол.) та гусівництві (-7,7 тис. гол.). Однак, у таких галузях як молочне скотарство, рибицтво, бджільництво та птахівництво (кури, страуси) спостерігається позитивна динаміка збільшення, яке становить відповідно 6061 гол., 8504 гол., 534 бджолосімей, 96,7 тис. гол. та 0,6 тис. гол.

На сьогодні сформована інформаційна база даних племінних ресурсів яка налічує 615 статусів. Скорочення племінних стад відбулось у свинарстві (-9 стад), м'ясному скотарстві (-4 стада) та птахівництві (-3 стада). У той час збільшення спостерігається у молочному скотарстві та рибицтві (+7), вівчарстві (+5), бджільництві (+4). У скотарстві, свинарстві та вівчарстві найбільш поширеними статусами є племінні заводи і репродуктори. На 1 січня 2024 року у молочному скотарстві зареєстровано 135 заводів та 193 репродукторів, м'ясному скотарстві (24 та 21), свинарстві (16 та 29) та вівчарстві (5 та 24). За племінними статусами конярство має 10 кінних заводів та 15 репродукторів, кролівництво – 2 репродуктори, рибицтво – 7 заводів та 81 репродуктор. Племінне бджільництво нараховує 13 бджолорозплідників, 2 племінні заводи та 24 племінні пасіки. Галузь птахівництва має 10 птахорепродукторів з розведення курей, 1 репродуктор – страусів та 2 племінні заводи, які удосконалюють продуктивні ознаки гусей.

В структуру племінного молочного скотарства України наразі входять 11 порід спеціалізованого молочного та комбінованого напрямків. Половина загального поголів'я займає голштинська (74303 гол.), далі укра-

Таблиця 1

Наявність племінного поголів'я за галузями тваринництва

Галузь тваринництва	Період, рік (гол.):			
	2022		2023	
	Поголів'я	У т.ч. маток	Поголів'я	У т.ч. маток
Молочне скотарство	343341	146145	349402	153217
М'ясне скотарство	23950	9843	23216	9460
Свинарство	118432	12705	104253	10631
Вівчарство	25676	17243	22466	14698
Вівчарство, смушкові	3828	3016	2646	2010
Конярство	1743	718	1644	688
Птахівництво, тис. гол.:		–		–
кури	2525,7	–	2622,4	–
качки	7,7	–	–	–
гуси	0,6	–	0,6	–
страуси	–	–	0,6	–
Кролі	4019	1025	4029	1027
Риби	30336	16985	38840	26910
Бджоли, сімей	9408	–	9942	–

їнська чорно-ряба молочна (52254 гол.), українська червоно-ряба молочна (15693 гол.) та симентальська (4686 гол.). Частки інших порід не перевищують 1,2 % (рис. 1). Відмічено, незначний розмір популяції української червоно-рябої молочної породи, а також відсутність даних англєрської породи, що пояснюється тимчасовою окупацією східних та південних областей України. Слід відмітити позбавлення господарства Хмельницької області статусу племінного репродуктора з розведення української білоголової породи.

У динаміці (2022 р..2023 р.) відмічена позитивна тенденція до збільшення поголів'я голштинської (+17960 гол.), джерсейської (+214 гол), червоної степової (+580 гол.) та української червоно-рябої молочної (+69 гол.). Однак, у шести породах спостерігається скорочення популяції (арширської на 7 %, лебединської на 63 %, симентальської на 4 %, українських чорно-рябої на 2 % та червоної на 4 % молочних та швіцької на 14 %.

Щодо основної селекційної ознаки у молочному скотарстві, то вона має високі середні значення, а саме: пробонітована загальна кількість корів становить 112388 голів з надоем 8811 кг, зі вмістом жиру 3,82 % та білка 3,31 % та кількістю молочного жиру 337 кг та білка 292 кг. Від первісток (37413 гол.) та повновікових корів (40292 гол.) отримано відповідно 8541 кг; 3,82 % – 326 кг; 3,35 % – 286 кг та 8828 кг; 3,82 % – 337 кг; 3,32 % – 293 кг.

За динамікою надоїв у розрізі лактацій досліджуваних порід (виняток симентальська) спостерігається закономірність збільшення рівня надою з віком. Найвищий середній надій серед транскордонних порід мають корови голштинської породи – 9810 кг, а за першу та третю лактації відповідно 9283 кг та 10089 кг, далі йде швіцька 8718 кг; 7790 кг та 9319 кг, айрширська 7402 кг; 7352 кг та 7434 кг, а найнижчий у корів симентальської та джерсейської порід з відповідними значеннями 7051 кг; 7071 кг; 6930 кг та 6004 кг; 5643 кг; 6178 кг. Серед вітчизняних продуктивнішими є корови української чорно-рябої молочної породи – 8218 кг; 8069 кг у первісток та 8208 кг у повновікових. Наступними, слід відмітити українську червоно-рябу молочну з відпо-

відними показниками у корів 7689 кг; 7383 кг – 7941 кг; українську червону молочну 7310 кг; 6584 кг – 8051 кг та українську буру молочну – 6995 кг; 6151 кг – 7193 кг. У контексті збереження біорізноманіття виникає питання моніторингу порід, які поступаються сучасним породам за продуктивними якістьми, однак, є цінними носіями генетичної інформації. Це стосується місцевих лебединської та червоної степової порід, де середні значення надою становлять 6035 кг та 6318 кг, а первісток та корів за третю лактацію відповідно 4975 кг і 6051 кг та 6258 кг і 6498 кг.

Племінне м'ясне скотарство представлене 12 породами (рис. 2). Найбільш чисельними є транскордонні породи, а саме абердин-ангуська (9394 гол), шароле (2173 гол.) та лімузин (2313 гол.). Серед вітчизняних порід, слід відмітити волинську м'ясну (1903 гол.) та поліську м'ясну (1845 гол.). Невисоку частку мають сіра українська та південна м'ясна, оскільки не враховане поголів'я на тимчасово не підконтрольних територіях України.

Динамікою встановлено, що за досліджуваний період у дев'яти породах м'ясного напряму продуктивності відмічено зменшення чисельності тварин, а їх діапазон коливається від 6 голів у знам'янського внутрішньопородного типу до -773 голів у поліській м'ясній породи. Слід додати, що популяції сірої української, української м'ясної та шароле збільшили чисельність на 56 гол., 31 гол. та 396 гол. відповідно.

Для селекційної оцінки м'ясної худоби був вибраний показник середньодобового приросту молодняку на підсисанні та вирощуванні. Встановлено, що максимальне значення отриманих приростів на підсисанні у транскордонних породах коливався від 1054 г у абердин-ангуського молодняку до 1213 г у шаролезьких, а вітчизняних від 850 г (симентальська) до 1200 г (південна м'ясна). На вирощуванні середньодобові прирости мають більші значення порівняно з підсисанням, а рівень понад 1 кг має молодняк абердин-ангуській – 1356 г, волинській м'ясній – 1521 г, герефорд – 1628 г, лімузин – 1372 г, південній м'ясній – 1250 г, поліській м'ясній – 1168 г, знам'янський тип – 1025 г, симентальська м'ясна – 1606 г, шароле –

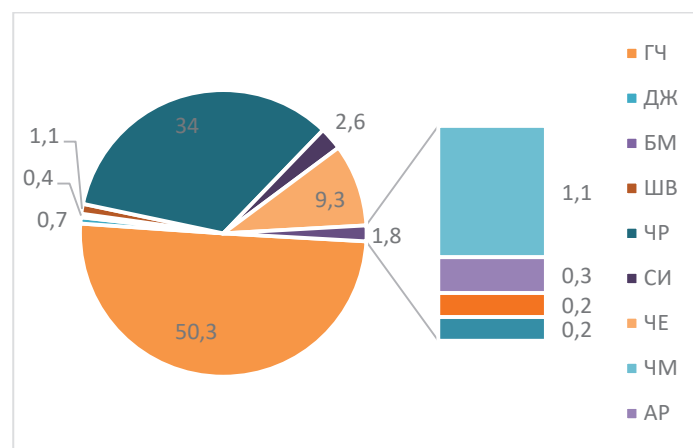

Рис. 1. Частка порід у загальній структурі молочної худоби

1696 г. Сіра українська порода, як аборигенна має схожі показники за періодами, а їх значення становлять 886 г та 848 г.

Племінне свинарство України представлено 7 породами. Велика біла (ВБ – 58943 гол.) та ландрас (Л – 36364 гол.) займають 92 % загального поголів'я (рис. 3). Незначна кількість племінних свиней належить до полтавської м'ясної (240 гол. або 0,2 %). За часовою динамікою встановлені негативні зрушення у бік скорочення поголів'я в усіх породах (виняток п'єтрен (П) +545 гол.). Так, зменшилось на 7260 гол. у великій білій, на 5463 гол. у ландрас, на 1152 гол. у полтавській м'ясній, на 878 гол. у дюрюк (Д), на 96 гол у уельській (УЕ) та на 34 гол. у червоної білопоясої (ЧБП) породах. До Реєстру не включені дані щодо племінного обліку таких порід як українська м'ясна, українська степова ряба та українська степова біла оскільки популяції зосереджені у ДП «ДГ ІТСР імені М.Ф. Іванова «Асканія-Нова» – ННСГЦВ Херсонської області, яке тимчасово окуповане.

Характеристика свиноматок за основними селекційними ознаками при рахуванні порід засвідчила широку диференціацію, яка за багатоплідністю становила від 10 у полтавській м'ясній до 15,8 гол. у великій білій; за масою гнізда від 140 кг в уельській породі до 294 кг у ландрас. Середньодобовий приріст за породами також

має розбіжності за значенням, де більші у ремонтного молодняка п'єтрен – 861 г, ландрас – 835 г та великої білої – 815 г, а нижчі порівняно з іншими породами у червоної білопоясої (564 г) та уельської (623 г).

Племінне вівчарство України представлено 12 породами, у тому числі двома смушковими (асканійською каракульською (КА) та сокільською). Шість порід, а саме асканійська м'ясо-вовнова (АМВ), мериноландшаф (МЛ), асканійська тонкорунна (АТ), романівська (РО), українська гірськокарпатська (УГ), асканійська каракульська (АК) займають понад 90 % загального поголів'я (рис. 4). Селекційно-племінну роботу проводять у господарствах, які займаються покращенням продуктивних ознак, однак частка яких не перевищує 3%, а саме придніпровська м'ясна (ПМ), прекос (ПР), лакон (ЛА), темноглова латвійська (ТЛ), дорпер (ДО) та сокільська (55 гол. – 0,3 %). Порівнюючи досліджувані періоди, встановлено зменшення на 5774 голів поголів'я овець романівської, асканійської каракульської, темноглової латвійської та мериноландшаф. У той час відбулись позитивні зміни збільшення племінного поголів'я в українській гірськокарпатській на 1481 гол.

Аналіз селекційних ознак засвідчив широкий діапазон отриманих значень. Так, за середнім настригом вовни вівцематок у митому волокні відмічена перевага

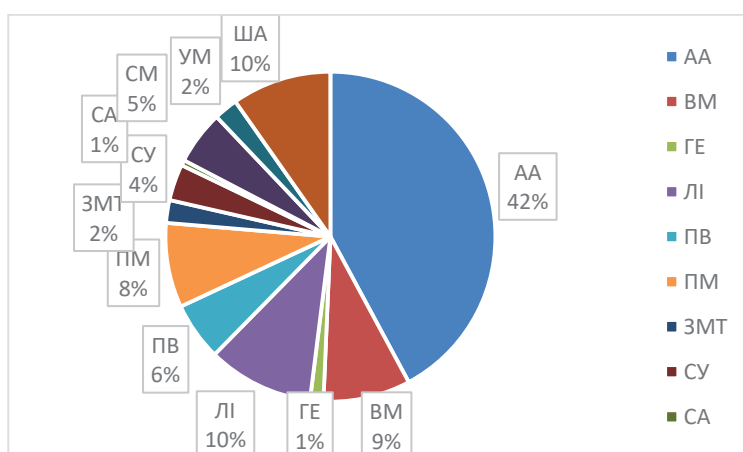

Рис. 2. Частка порід у загальній структурі м'ясної худоби

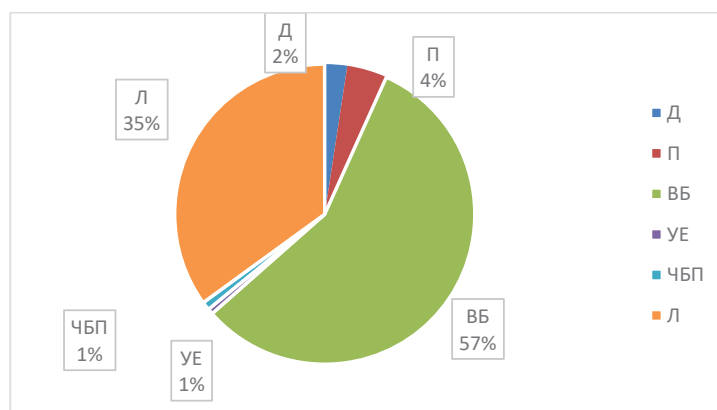

Рис. 3. Частка порід у загальній структурі свинарства

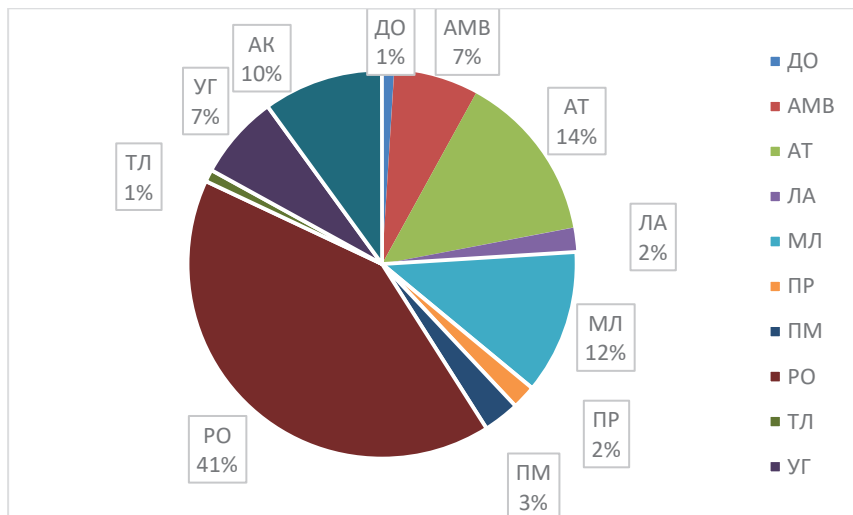

Рис. 4. Частка порід у загальній структурі вівчарства

у тварин породи лакон (6 кг), мериноландшаф (4,4 кг) та асканійської м'ясо-вовнової (3,1 кг), а дещо меншим у темноголовій латвійській (1,8 кг) та українській гірськокарпатській (2 кг). Жива вага вівцематок також залежить від породи і коливається від 85 кг у породі мериноландшаф до 48 кг в українській гірськокарпатській.

Племінне конярство на сьогодні представлене 10 породами (рис. 5), де вітчизняні породи займають 44 % загального поголів'я, а саме українська верхова (УВ – 604 гол.), новоолександрівська ваговозна (НВ – 95 гол.), гуцульська (ГУ – 32 гол.). Слід відмітити скорочення популяції окремих порід, таких як української верхової (-122 гол.), ганноверської (ГА -31 гол.), чистокровної верхової (ЧВ -29 гол.), торійської (ТО -5 гол.). Незначне збільшення племінних коней зафіксовано у вестфальській (ВЕ +29 гол.), новоолександрівській ваговозній та французькій рисистій (ФР +42 гол.). Не має інформаційних даних щодо діяльності племінних статусів з розведення тракененської породи.

За виходом лоша на 100 конематок вищі значення мають популяції орловської рисистої (ОР – 62 гол.), укра-

їнської верхової (56 гол.), вестфальської (54 гол.), а найнижчі у російській рисистій (РР – 22 гол.), чистокровній верховій (30 гол.) та гуцульській (33 гол.). За рік було реалізовано 163 голови племінного молодняка, з найбільшою часткою ганноверської та української верхової порід.

У структуру сучасного племінного птахівництва України входять розведення курей, гусей та страусів. Незначна кількість гусей та страусів обмежується одним птахорепродуктором великої сірої та чорного африканського відповідно. Щодо племінного обліку курей, то воно на 89 % складається з м'ясних (89 %) та 11 % яєчних кросів. Серед м'ясних кросів – це «Кобб-500» (55 % від загального) та «Росс-308» (34 %), а яєчних – «Новоген», Ломан та «Хай-Лайн» (11 % загалом).

Племінне бджільництво та кролівництво представлене чотирма породами з різною часткою. Якщо у бджільництві на карпатську породу бджіл припадає 72 %, а на українську степову 28 %, а у кролівництві на каліфорнійську і новозеландську відповідно 46 % і 54 %.

Висновки. Племінне поголів'я тваринництва становить 3180038 голів, де основні галузі мають частку,

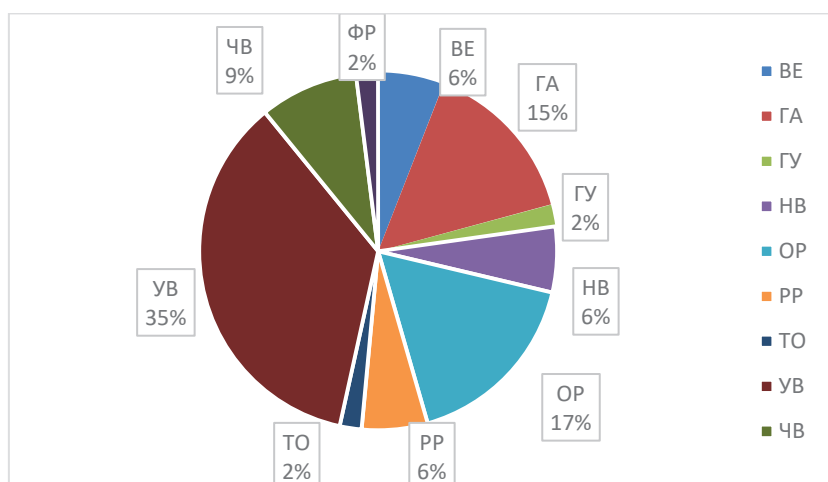

Рис. 5. Частка порід у загальній структурі конярства

а саме скотарство – 11 %, свинарство – 3,3 %, вівчарство – 0,7 %. Динамікою встановлено скорочення племінних тварин у м'ясному скотарстві, свинарстві, вівчарстві, конярстві, гусівництві, а збільшення відповідно у молочному скотарстві, рибицтві, бджільництві та птахівництві (кури, страуси). Станом на 1 січня 2024 року

відсутня інформація з розведення порід і кросів свиней (української м'ясної, української степової білої, української степової рябої), коней (тракєненської), худоби (англєрської та білоголової української), бджіл (полїської), качок і перепелів, а також галузей шовківництва та звїрівництва.

Бібліографічні посилання:

1. Butenko, R. Yu. (2024). Suchasni tendentsii rozvytku velykovahovykh svynei v Ukraini: vid perspektyv rynku do tekhnolohii vyroshchuvannia [Modern trends in the development of heavy pigs in Ukraine: from market prospects to breeding technologies]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriiia «Tvarynnytstvo»*. Sumy, no. 2 (57). pp. 30–35. DOI <https://doi.org/10.32782/bsnau.lvst.2024.2.5> (in Ukrainian).
2. Hadzalo Yaroslav (2023). Zbytky ukrainskykh tvarynnytskykh ferm vnaslidok viiny stanovliat 2 mlrd. hrn.:redaktsiia GrowHow.in.ua. [Losses of Ukrainian livestock farms as a result of the war amount to UAH 2 billion: editor of GrowHow.in.ua]. <https://www.growhow.in.ua/zbytky-ukrainskykh-tvarynnytskykh-ferm-vnaslidok-viiny-stanovliat-blyzko-2-mlrd-hrn/#>
3. Khmelnychy, L. M., Karpenko, B. M., Suprun, I. O. (2023). Holshtynska poroda – henezys, biolohichni osoblyvosti ta efektyvnist yii vykorystannia dlia stvorennia i vdoskonalennia spetsializovanykh molochnykh porid [The Holstein breed – genesis, biological features and effectiveness of its use for the creation and improvement of specialized dairy breeds]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriiia «Tvarynnytstvo»*. Sumy, no. 4 (55). pp. 59–71. DOI <https://doi.org/10.32782/bsnau.lvst.2023.4.7> (in Ukrainian).
4. Kovalchuk, I. I., Kvalchuk, I. V., Morochkivska, A. V. (2021). Suchasnyi stan i perspektyvy rozvytku haluzi kozivnytstva [The current state and prospects for the development of the field of goat breeding]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriiia «Tvarynnytstvo»*. Sumy, no. 4(47). pp.82–86. DOI <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2019.4.14> (in Ukrainian).
5. Kryvoruchko, Yu. I., Nahorni, S. A., Prudnikov, V. H., Korkh, I. V. (2023). Suchasnyi stan henofondu khudoby miasnykh porid v Ukraini [The current state of the gene pool of beef cattle in Ukraine]. *Rozvedennia i henetyka tvaryn*. no. 65. pp. 57–64. <https://doi.org/10.31073/abg.65.06> (in Ukrainian).
6. Ladyka, V. I., Skliarenko, Yu. I., Pavlenko, Yu. M., Vechorka, V. V., Malikova, A. I. (2024). Suchasna henealohichna struktura plidnykiv shvitskoi porody, yaki vykorystovuiutsia v Ukraini [Modern genealogical structure of breeders of the Swiss breed used in Ukraine]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriiia «Tvarynnytstvo»*. Sumy, no. 2 (57). pp. 83–90. DOI <https://doi.org/10.32782/bsnau.lvst.2024.2.12> (in Ukrainian).
7. Neuter, R., Stolnikovykh, H., Niv'evskiy, O. (2022). Ohliad zbytkiv vid viiny v silskomu hospodarstvi Ukrainy. Nepriama otsinka poshkodzen [Review of war losses in the agriculture of Ukraine. Indirect assessment of damages]. *Kyiv School of Economics*. Kyiv, URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/06/Damages_report_issue1_ua-1.pdf
8. Pochukalin, A. Ye. (2022). Stan tvarynnytstva Ukrainy: monitorynh za 2021 rik [The state of livestock breeding in Ukraine: monitoring for 2021]. *Rozvedennia i henetyka tvaryn*, 64. pp. 69–83. DOI: <https://doi.org/10.31073/abg.64.07> [in Ukrainian].
9. Pochukalin, A. Ye. (2024). Pleminni resursy Ukrainy u bdzhilnytstvi: zdotuky ta suchasnist. Bdzhilnytstvo Ukrainy [Breeding resources of Ukraine in beekeeping: achievements and modernity]. no. 12. pp. 78–82. DOI 10.46913/beekeepingjournal.2024.12.10 (in Ukrainian).
10. Pochukalin, A. Ye., Pryima, S. V., Romanova, O. V. (2024). Selektiini dosiahnennia Ukrainy (mynule, suchasne): porody, typy i linii silskohospodarskykh tvaryn [Breeding achievements of Ukraine (past, present): breeds, types and lines of farm animals]. *Rozvedennia i henetyka tvaryn*. Kyiv, no. 67. pp. 140–163. DOI: <https://doi.org/10.31073/abg.67.14> (in Ukrainian).
11. Pochukalin, A. Ye., Pryima, S. V. (2023). Dodatkovyi henofond i henetychnyi rezerv – monitorynh ta otsinka henetychnykh resursiv [Additional gene pool and genetic reserve – monitoring and assessment of genetic resources]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriiia «Tvarynnytstvo»*. Sumy, no. 4 (55). pp. 41–48. DOI <https://doi.org/10.32782/bsnau.lvst.2023.4.5> (in Ukrainian).
12. Pochukalin, A. Ye., Pryima, S. V. (2024). Aktyvnist plemynnoi chasty ny molochnykh porid Ukrainy u chasovii dynamitsi [Activity of the breeding part of dairy breeds of Ukraine in time dynamics]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriiia «Tvarynnytstvo»*. Sumy, no. 1 (56). pp. 78–85. DOI <https://doi.org/10.32782/bsnau.lvst.2024.1.9> (in Ukrainian).
13. Polozhennia pro sertyfikat plemynnykh (henetychnykh) resursiv [Regulations on the certificate of breeding (genetic) resources]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1422-11#Text> (access date: 20.08.2024)
14. Posternak, L. I. (2017). Perspektyvy ta kryterii rozvytku haluzi koniarstva v Ukraini [Prospects and criteria for the development of the horse breeding industry in Ukraine]. *Ahrarna nauka ta kharchovi tekhnolohii*. no. 2(96). pp. 230–236. (in Ukrainian).
15. Pryjma, S. V. ed., 2023. Derzhavnyy reyestr subyektiv plemynnoi spravy u tvarynnyctvi za 2022 rik [State register of subjects of breeding business in animal husbandry for 2022]. Kyiv.
16. Pryjma, S. V. ed., 2024. Derzhavnyy reyestr subyektiv plemynnoi spravy u tvarynnyctvi za 2023 rik [State register of subjects of breeding business in animal husbandry for 2023]. Kyiv.
17. Skoromna, O. I., Razanova, O. P. (2019). Rozvytok haluzi bdzhilnytstva yak dzhereło struktury prodovolchoi bezpeky [Development of the beekeeping industry as a source of food security structure]. *Ahrarna nauka ta kharchovi tekhnolohii*. no. 3(106). pp.70–82. (in Ukrainian).

18. Suprun, I. O., Dovha, O. O. (2021). Dynamika plemynnoho miasnogo skotarstva v Ukraini [Dynamics of tribal meat cattle breeding in Ukraine]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriya «Tvarynnytstvo»*. Sumy, no. 1(44) pp. 92–97. <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.1.13> (in Ukrainian).
19. Suprun, I. O., Khmelnychy, L. M., Hetia, A. A., Matvieiev, M. A. (2024). Svitovyi dosvid i perspektyvy rozvytku haluzi molochnoho skotarstva v aspekti mozhlyvosti yoho zastosuvannya [World experience and prospects for the development of the field of dairy cattle breeding in the aspect of the possibilities of its application]. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriya «Tvarynnytstvo»*. Sumy, no. 4 (55). pp. 49–58. DOI <https://doi.org/10.32782/bsnau.lvst.2023.4.6> (in Ukrainian).
20. Tsaruk, L. L. (2017). Suchasnyi stan vyrobnytstva produktsii ptakhivnytstva v Ukraini [The current state of poultry production in Ukraine]. *Ahrarna nauka ta kharchovi tekhnolohii*. no. 1(95). pp. 159–170. (in Ukrainian).
21. Tsereniuk, O. M., Hryshyna, L. P., Peretiatko, L. H. (2022). Analiz plemynnoi bazy svynarstva Ukrainy [Analysis of the breeding base of pig breeding in Ukraine]. *Svynarstvo*. no. 77–78. pp. 72–82. DOI: <https://doi.org/10.371430371-4365-2021-77-78-06> (in Ukrainian).
22. Turynskiy, V. M., Bohdanova, K. S., Bohdanova, N. V. (2020). Stan ta tendentsii rozvytku konkurentozdatnoho vivcharstva v Ukraini [State and trends of development of competitive sheep breeding in Ukraine]. *Naukovo-tekhnichniy biuleten IT NAAN. Kharkiv*. no. 124. pp. 203–212. DOI: [10.32900/2312-8402-2020-124-203-212](https://doi.org/10.32900/2312-8402-2020-124-203-212) (in Ukrainian).
23. Voitenko, S. L. (2024). Svyni miasnykh porid v Ukraini ta neobkhdnist vidrodzhennia plemynnoho svynarstva [Pigs of meat breeds in Ukraine and the need to revive breeding pig farming]. *Rozvedennia i henetyka tvaryn*. Kyiv, no. 67. pp. 29–45. DOI: <https://doi.org/10.31073/abg.67.04> (in Ukrainian).

Pochukalin A. Ye., PhD of agricultural sciences, Senior Research Officer, Institute of Animal Breeding and Genetics nd. a. M.V.Zubets of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, Chubynske, Ukraine

Pryima S. V., Research Officer, Institute of Animal Breeding and Genetics nd. a. M.V.Zubets of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, Chubynske, Ukraine

Analysis and dynamics of the state of breeding livestock in Ukraine for 2022 – 2023

Valuable genetic material of agricultural animals is listed in the State Register of Breeding Livestock Subjects. The importance of this matter is undeniable, as the information in this register serves as a benchmark for conducting a successful selection process. Moreover, continuous monitoring has established trends in the increase not only in productivity levels within breeds, types, and lines but also provides an understanding of population dynamics by their numbers. For a long time now, Ukraine has been facing military actions, with a part of its territory under temporary occupation. These and socio-economic conditions have triggered a mechanism leading to the reduction of the majority of agricultural animal populations, and in some cases, their disappearance (according to the register). For instance, there is no information available on three breeds of pigs (the Ukrainian Meat, the Ukrainian Steppe White and the Ukrainian Steppe Spotted), the Trakehner horse breed, the Angler and Ukrainian White-Headed cattle breeds, the Polissya bee breed, and breeds and crosses of ducks, quails, and the sericulture and fur farming industries. In 2023, the breeding livestock population totals 3180038 heads, with 82.5% in the poultry sector and 11% in dairy cattle. This dynamic indicates a decrease in the population of beef cattle (-734 heads), pig farming (-14179 heads), sheep farming (-3210 heads), including striped sheep (-1182 heads), horse breeding (-99 heads), and goose farming (-7.7 thousand heads), while simultaneously increasing in dairy cattle (+6061 heads), fish farming (+8504 heads), beekeeping (+534 bee colonies), and poultry farming (+96.7 thousand heads). Regarding the presence of breeds and types, they are distributed across the livestock sectors as follows: 12 for beef cattle and sheep farming, 11 for dairy cattle, 10 for horse breeding, and 7 for pig farming. Among the widely represented biodiversity, certain breeds stand out by their maximum share. For instance, the Large White pig breed accounts for 57%, the Holstein dairy cattle breed for 50.3%, the Romanov sheep breed for 41%, the Aberdeen Angus beef cattle breed for 42%, and the Ukrainian Riding Horse breed for 35%.

Key words: breeds, livestock sectors, agricultural animals, populations, breeding stock, selection traits.